

అరణ్యపర్వము - జ్ఞానప్రథము

విఘ్నేశ్వర ధ్యానమ్

నమస్తే గణనాథాయ గణానాం పతయే నమః ।
భక్తిప్రియాయ దేవేశ భక్తేభ్యః సుఖదాయక ॥

శ్రీనివాస ధ్యానమ్

అనన్తవేదసంవేద్యం నిర్దోషం గుణసాగరమ్ ।
అతీన్ద్రియం నిత్యముక్తం శ్రీనివాసం భజేనిశమ్ ॥

శ్రీ కృష్ణ ధ్యానమ్

వందే నవఘనశ్యామం పీతకాశేయవాససమ్ ।
సానన్దం సున్దరం శుద్ధం శ్రీకృష్ణం ప్రకృతేః పరమ్ ॥

వ్యాస ధ్యానమ్

వేదవ్యాసం స్వాత్మరూపం సత్యసన్దం పరాయణమ్ ।
శాన్తం జితేన్ద్రియక్రోధం సశిష్యం ప్రణమామ్యహమ్ ॥

అథ సంకల్పః

శ్రీమదాదివరాహక్షేత్రే, విరాజమానస్య, జగద్రక్షణార్థమవతీర్ణస్య, శ్రీమదఖి-
లాండకోటిబ్రహ్మాండనాయకస్య, శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామినః,
పరిపూర్ణానుగ్రహేణ, సర్వేషాం, భక్తజనానామ్, ఆధివ్యాధినివృత్తిద్వారా,
ఆయురారోగ్యైశ్వర్యాభివృద్ధ్యర్థం, సర్వారిష్టనివృత్తిద్వారా సకలశ్రేయోఽ-
భివృద్ధ్యర్థం, ధర్మార్థకామమోక్షాఖ్య, చతుర్విధ, పురుషార్థసిద్ధ్యర్థం,
సమస్తపాపక్షయార్థం, శ్రీపరమేశ్వరప్రీత్యర్థం శ్రీమన్మహాభారతే, వనపర్వణి,
యథాశక్తి, అష్టదశోఽధ్యాయేంతర్గత, శ్లోకపారాయణం, ఆచార్యముఖేన
కరిష్యామహే.

శ్రీకృష్ణపరబ్రహ్మణే నమః

అథ శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
సాభవధోసాఖ్యానే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ 18 ॥

వాసుదేవ ఉవాచ

శాల్యబాణార్ధితే తస్మిన్ ప్రద్దుమ్నే బలినాం వరే ।
వృష్ణయో భగ్నుసంకల్పాః వివ్యధుః పృతనాగతాః ॥ ॥18-1॥

హాహాకృతమభూత్సర్వం వృష్ణ్యంధకబలం తతః ।
ప్రద్దుమ్నే మోహితే రాజన్ పరేచ ముదితా భృశమ్ ॥ ॥18-2॥

తం తథా మోహితం దృష్ట్వా సారథిర్జవనైర్లయైః ।
రణాదపాహరత్కర్ణం శిక్షితో దారుకిస్తదా ॥ ॥18-3॥

నాతిదూరాపయాతే తు రథే రథవరప్రణుత్ ।
ధనుర్ఘ్రహీత్వా యంతారం లబ్ధసంజ్ఞోఽబ్రవీదిదమ్ ॥ ॥18-4॥

సౌతే కిం తే వ్యవసితం కస్మాద్యాసి పర్మాజ్ముఖః ।
నైష వృష్ణిప్రవీరాణామాహవే ధర్మ ఉచ్యతే ॥ ॥18-5॥

కచ్ఛిత్సౌతే న తే మోహాః శాల్యం దృష్ట్వా మహాహవే ।
విషాదో వా రణం దృష్ట్వా బ్రూహి మే త్వం యథాతథమ్ ॥18-6॥

సౌతిరువాచ

జానార్దనే న మే మోహాః నాపి మాం భయమావిశత్ ।
అతిభారం తు తే మన్యే శాల్యం కేశవనందన ॥ ॥18-7॥

సోఽపయామి శనైర్వీర బలవానేష పాపకృత్ ।
మోహితశ్చ రణే శూరః రక్ష్యః సారథినా రథీ ॥ ॥18-8॥

ఆయుష్మంస్త్యం మయా నిత్యం రక్షితవ్యస్త్యయా ప్యహమ్ ।
రక్షితవ్యో రథీ నిత్యమితి కృత్వాఽపయామ్యహమ్ ॥ ॥18-9॥

వికశ్చాపి మహాబాహో బహవశ్చాపి దానవాః ।

న ససుం రాక్మిణేయాహం రణే మత్వా పయామి వై ॥ ॥18-10॥

ఏవం బ్రువతి సూతే తు తదా మకరకేతుమాన్ ।

ఉవాచ సూతం కౌరవ్యం నివర్తయ రథం పునః ॥ ॥18-11॥

దారుకాత్మజ మైవం త్వం పునః కార్షిః కథంచన ।

వ్యపయానం రణాత్సౌతే జీవతో మమ కర్త్విచిత్ ॥ ॥18-12॥

న స వృష్ణికులే జాతః యో వై త్యజతి సంగంమ్ ।

యో వా నిపతితం హంతి తవాస్మీతి చ వాదినమ్ ॥ ॥18-13॥

తథా స్త్రియం చ యో హంతి బాలం వృద్ధం తథైవ చ ।

విరథం విప్రకీర్ణం చ భగ్నుశస్త్రాయుధం తథా ॥ ॥18-14॥

త్వం చ సూతకులే జాతః వినీతః సూతకర్మణ ।

ధర్మజ్ఞశాపి వృష్ణీనామాహవేష్వపి దారుకే ॥ ॥18-15॥

స జానంశ్చరితం కృత్స్నం వృష్ణీనాం పృతనాముఖే ।

అపయానం పునః సౌతే మైవం కార్షిః కథంచన ॥ ॥18-16॥

అపయాతం హతం పృష్ఠే భ్రాంతం రణపలాయితమ్ ।

గదాగ్రజో దురాధర్షః కిం మాం వక్ష్యతి మాధవః ॥ ॥18-17॥

కేశవస్యాగ్రజో వాపి నీలవాసా మదోత్కటః ।

కిం వక్ష్యతి మహాబాహుః బలదేవః సమాగతః ॥ ॥18-18॥

కిం వక్ష్యతి శినేర్షస్తా నరసింహో మహాధనుః ।

అపయాతం రణాత్సౌత సాంబశ్చ సమితింజయః ॥ ॥18-19॥

చారుదేష్లశ్చ దుర్ధర్షః తథైవ గదసారణా ।

అక్రూరశ్చ మహాబాహుః కిం మాం వక్ష్యతి సారథే ॥ ॥18-20॥

శూరం సంభావితం శాంతం నిత్యం పురుషమానినమ్ ।
 స్త్రియశ్చ వృష్ణీవీరాణాం కిం మాం వక్ష్యంతి సంహతాః ॥ ॥18-21॥
 ప్రద్యుమ్నో ౨ యముసాయాతి భీతస్త్వక్త్వా మహాహవమ్ ।
 ధిగేనమితి వక్ష్యంతి న తు వక్ష్యంతి సాధ్వితి ॥ ॥18-22॥
 ధిగ్వాచా పరిహాసో౨పి మమ వా మద్విధస్య వా ।
 మృత్యునా భ్యధికః సౌతే స త్వం మా వ్యపయాః పునః ॥ ॥18-23॥
 భారం హి మయి సన్న్వస్య యాతో మధునిహో హరిః ।
 యజ్ఞం బారతసింహస్య న హి శక్యో౨ద్య మర్షితుం ॥ ॥18-24॥
 కృతవర్మా మయా వీరః నిర్యాస్యన్నేవ వారితః ।
 శాల్పం నివారయిష్యే౨హం తిష్ఠ త్వమితి సూతజ ॥ ॥18-25॥
 స చ సంభావయన్ మాం వై నివృత్తో హృదికాత్మజః ।
 తం సమేత్య రణం త్యక్త్వా కిం వక్ష్యామి మహారథమ్ ॥ ॥18-26॥
 ఉపయాంతం దురాధర్షం శంఖచక్రగదాధరమ్ ।
 పురుషం పుండరీకాక్షం కిం వక్ష్యామి మహాభుజమ్ ॥ ॥18-27॥
 సౌత్యకిం బలదేవం చ యే చాన్యే౨ంధకవృష్ణయః ।
 మయా స్పర్ధంతి సతతం కిం ను వక్ష్యామి తానహమ్ ॥ ॥18-28॥
 త్యక్త్వా రణమియం సౌతే పృష్ఠతో౨భ్యాహతః శరైః ।
 త్వయా పనీతో వివశః న జీవేయం కథంచన ॥ ॥18-29॥
 స నివర్త రథేనాశు పునర్దారుకనందన ।
 న చైతదేవం కర్తవ్యమథాపత్సు కథంచన ॥ ॥18-30॥
 న జీవితమహం సౌతే బహు మన్యే కథంచన ।
 అపయాతో రణాద్భీతః పృష్ఠతో౨భ్యాహతః శరైః ॥ ॥18-31॥

కదాపి సూతపుత్ర త్వం జానీషే మాం భయార్దితమ్ ।
అపయాతం రణం హిత్వా యథా కాపురుషం తథా ॥ 18-32॥

నయుక్తం భవతా త్యక్తుం సంగ్రామం దారుకాత్మజ ।
మయి యుద్ధార్థిని భృశం స త్వం యాహి యతో రణమ్ ॥ 18-33॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
సాభవధోపాఖ్యానే అష్టాదశోఽధ్యాయః ॥ 18 ॥

అథ శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి
సాభవధోపాఖ్యానే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥ 19 ॥

వాసుదేవ ఉవాచ

ఏవముక్తస్తు కౌంతేయ సూతపుత్రస్తతో ఒబ్రవీత్ ।
ప్రద్యున్నం బలినాం శ్రేష్ఠం మధురం శ్లక్షణమంజసా ॥ 19-1॥

న మే భయం రాక్మిణీయ సంగ్రామే యచ్ఛతో హయాన్ ।
యుద్ధజ్ఞోఽస్మి చ వృష్ణీనాం నాత్ర కించిదతోఽన్యథా ॥ 19-2॥

ఆయుష్మన్నుపదేశస్తు సారథ్యే వర్తతాం స్మృతః ।
సర్వార్థేషు రథీ రక్ష్యఃత్వం చాపి భృశసీడితః ॥ 19-3॥

త్వం హి శాల్వప్రయుక్తేన శరేణాభిహతో భృశమ్ ।
కశ్మలాభిహతో వీర తతోఽహమపయాతవాన్ ॥ 19-4॥

స త్వం సాత్వతముఖ్యాద్య లబ్ధసంజ్ఞో యదృచ్ఛయా ।
పశ్య మే హయసంయానే శిక్షాం కేశవనందన ॥ 19-5॥

దారుకేణాహముత్పన్నః యథావచ్చైవ శిక్షితః ।
వీతభీః ప్రవిశామ్యేతాం శాల్వస్య ప్రథితాం చమూమ్ ॥ 19-6॥

వాసుదేవ ఉవాచ ।

వివముక్త్యా తతో వీర హయాన్సంచోద్య సంగరే ।
రశ్మిభిస్తు సముద్యమ్య జవేనాభ్యపతత్తదా ॥ 19-7॥

మండలాని విచిత్రాణి యమకానీతరాణి చ ।
సవ్యాని చ విచిత్రాణి దక్షిణాని చ సర్వశః ॥ 19-8॥

ప్రతోదేనాహతా రాజన్ రశ్మిభిశ్చ సముద్యతాః ।
ఉత్పతంత ఇవాకాశే వ్యచరంస్తే హయోత్తమాః ॥ 19-9॥

తే హస్తలాఘవోపేతం విజ్ఞాయ నృప దారుకిమ్ ।
దహ్యామానా ఇవ తదా నాస్పృశంశ్చరణైర్మహీమ్ ॥ 19-10॥

సోఽపసవ్యాం చమూం తస్య శాల్వస్య భరతర్షభ ।
చకార నాతియత్నేన తదద్భుతమివాభవత్ ॥ 19-11॥

అమృష్యమాణోఽపసవ్యం ప్రద్నుమ్నేన చ సౌభరాట్ ।
యంతారమస్య సహసా త్రిభిర్భాణైః సమార్దయత్ ॥ 19-12॥

దారుకస్య సుతస్త త్ర బాణవేగమచింతయన్ ।
భూయ ఏవ మహాబాహో ప్రయయావపసవ్యతః ॥ 19-13॥

తతో బాణాన్బహువిధాన్ పునరేవ స సౌభరాట్ ।
ముమోచ తనయే వీర మమ రుక్మిణీనందనే ॥ 19-14॥

తానప్రాప్తాన్ శితైర్భాణైః చిచ్ఛేద పరవీరహా ।
రాక్మిణీయః స్మితం కృత్వా దర్శయన్ హస్తలాఘవమ్ ॥ 19-15॥

ఛిన్నాన్ దృష్ట్వా తు తాన్బాణాన్ ప్రద్నుమ్నేన చ సౌభరాట్ ।
ఆసురీం దారుణీం మాయామాస్థాయ వ్యసృజచ్ఛరాన్ ॥ 19-16॥

ప్రయుజ్యమానమాజ్ఞాయ దైతేయాస్త్రం మహాబలమ్ ।
బ్రహ్మస్త్రేణాంతరాచ్ఛిత్త్వా ముమోచాన్యాన్ పతత్రిణః ॥ 19-17॥

తే తదస్త్రం విధూయాశు వివ్యధూ రుధిరాశనాః ।

శిరస్యరసి వక్త్రే చ స ముమోహా పపాత చ ॥ 19-18॥

తస్మిన్నిపతితే క్షుద్రే శాల్యే బాణప్రపీడితే ।

రాక్మిణేయోఽపరం బాణం సందధే శత్రనాశనమ్ ॥ 19-19॥

తమర్చితం సర్వదాశార్లపూగైః ఆశీవిషాగ్నిజ్వలనప్రకాశమ్ ।

దృష్ట్వా శరం జ్యామభినీయమానం బభూవ హాహాకృతమంతరిక్షమ్ ॥ 19-20॥

తతో దేవగణాః సర్వే సేంద్రాః సహధనేశ్వరాః ।

నారదం ప్రేషయామాసుః శ్వసనం చ మనోజవమ్ ॥ 19-21॥

తౌ రాక్మిణేయమాగమ్య వచోఽబ్రూతాం దివౌకసామ్ ।

నైష వధ్యస్త్వయా వీర శాల్వరాజః కథంచన ॥ 19-22॥

సంహరస్వ పునర్బాణమవధ్యోఽయం త్వయా రణే ।

వీతస్య చ శరస్యాజౌ నావధ్యోఽస్తి పుమాన్స్వచిత్ ॥ 19-23॥

మృత్యురస్య మహాబాహో రణే దేవకినందనః ।

కృష్ణః సంకల్పితో ధాత్రా తన్నిధ్యా న భవేదితి ॥ 19-24॥

తతః పరమసంహృష్టః ప్రద్యుమ్నః శరముత్తమమ్ ।

సంజహార ధనుఃశ్రేష్ఠాత్తాణే చైవ న్యవేశయత్ ॥ 19-25॥

తత ఉత్థాయ రాజేంద్ర శాల్వః పరమదుర్మనాః ।

వ్యపాయాత్పబలస్త్వార్థం ప్రద్యుమ్నశరపీడితః ॥ 19-26॥

స ద్వారకాం పరిత్యజ్య క్రూరో వృష్ణిభిరార్దితః ।

సౌభమాస్థాయ రాజేంద్ర దివమాచక్రమే తదా ॥ 19-27॥

ఇతి శ్రీమహాభారతే వనపర్వాంతర్గత అర్జునాభిగమనపర్వణి

సౌభవధోపాఖ్యానే ఏకోనవింశోఽధ్యాయః ॥ 19 ॥

శ్రీవేంకటేశ్వరస్వామివారి గోవిందనామావళి

అథ క్షమాప్తార్థనా

యదక్షరపదభ్రష్టం మాత్రాహీనం చ యద్భవేత్ ।
తత్సర్వం క్షమ్యతాం దేవ నారాయణ నమోఽస్తుతే ॥

అథ లోకక్షేమప్రార్థనా

స్వస్తిప్రజాభ్యః పరిపాలయంతాం న్యాయ్యేనమార్గేణ మహీం మహీశాః ।
గోబ్రాహ్మణేభ్యశ్శుభమస్తు నిత్యం లోకాస్సమస్తాస్సుఖినో భవన్తు ॥

అథ భగవత్సమర్పణమ్

కాయేన వాచా మనసేంద్రియైర్వా బుద్ధ్యాత్మనా వా ప్రకృతేస్స్వభావాత్ ।
కరోమి యద్యత్సకలం పరస్మై నారాయణాయేతి సమర్పయామి ॥

అథ మంగళమ్

శ్రీయఃకాంతాయ కళ్యాణనిధయే నిధయేఽర్థినామ్ ।
శ్రీవేంకటనివాసాయ శ్రీనివాసాయ మంగళమ్ ॥

